

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPP.0640.16.2021.ML

Warszawa, 31 stycznia 2022 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego (druk nr 922).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem,

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Stanowisko Rządu
wobec senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego
(druk nr 922)

I. Przedmiot i istota projektu ustawy

W projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego (druk nr 922) zaproponowano umożliwienie organom gmin dostępu do rejestru stanu cywilnego w zakresie odpisu skróconego aktu urodzenia.

Proponowane zmiany projektodawca argumentuje tym, iż zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, dla obywateli polskich nie posiadających numeru PESEL, urodzonych poza granicami Polski, dokonanie czynności z zakresu nadania numeru PESEL oraz obowiązku meldunkowego (zameldowania na pobyt stały lub czasowy), uzyskania dokumentu paszportowego i uzyskania dowodu osobistego, które wiążą się z koniecznością nadania numeru PESEL z urzędu, dla potwierdzenia danych osobowych, niezbędne jest złożenie polskiego odpisu aktu stanu cywilnego. W ww. przypadkach niezbędne jest wcześniejsze dokonanie transkrypcji zagranicznego aktu stanu cywilnego do Rejestru Stanu Cywilnego.

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym organy gmin posiadają dostęp do Systemu Rejestrów Państwowych (zwanego dalej „SRP”) w zakresie rejestru PESEL i Rejestru Dowodów Osobistych (zwanego dalej „RDO”). Jak wskazuje projektodawca, brak dostępu do danych zawartych w aktach stanu cywilnego znajdujących się w Rejestrze Stanu Cywilnego (zwanym dalej „RSC”) przez organy gmin powoduje, że w celu realizacji zadań wynikających z ustawy o ewidencji ludności oraz ustawy o dowodach osobistych wymagane jest dostarczenie tych danych w postaci odpisów aktów stanu cywilnego przez obywateli.

W efekcie wprowadzenia proponowanych zmian organy gmin posiadałyby bezpośredni dostęp do danych zgromadzonych w RSC, co wyeliminowałoby konieczność przedkładania odpisu skróconego aktu stanu cywilnego przez obywateli. Według projektodawcy w praktyce będzie to wymagało, aby urzędnik organu gminy, będący jednocześnie użytkownikiem systemu rejestrów państwowych, otrzymał nową rolę umożliwiającą dostęp do rejestru stanu cywilnego. Dzięki temu techniczno-informatycznemu rozwiązaniu urzędnik, realizując jedną z wyżej wymienionych spraw, będzie miał możliwość zweryfikowania w sposób bezpośredni danych zawartych we wniosku z danymi zapisanymi w akcie stanu cywilnego bez potrzeby dokonywania wydruku tych danych, a dane zawarte w akcie stanu cywilnego będą mogły zostać automatycznie pobrane.

Celem wprowadzenia zmian przewidzianych w projekcie ustawy ma być również zwiększenie sprawności działania organów gmin poprzez zmniejszenie nadmiernej biurokracji i formalizacji administracji publicznej, zmniejszenie kosztów działania organów administracji publicznej oraz osiągnięcie wysokiego stopnia referencyjności pomiędzy rejestrami publicznymi.

Zgodnie z uzasadnieniem projektu do osiągnięcia zakładanych celów, poza projektowanymi zmianami w przepisach prawa, niezbędne jest również opracowanie i wdrożenie przez ministra właściwego do spraw informatyzacji funkcjonalności umożliwiających dostęp do danych zawartych w rejestrze stanu cywilnego. W ocenie projektodawcy proponowane przepisy w pełni realizują konieczność optymalizacji procedur administracyjnych dzięki wykorzystaniu danych zawartych w rejestrach publicznych.

Projektodawca proponuje, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

II. Uwagi do projektu ustawy

Na wstępie należy zaznaczyć, że wraz z uruchomieniem SRP zwolnienie obywateli z obowiązku przedkładania odpisu skróconego aktu stanu cywilnego przy okazji załatwiania większości spraw przed organami administracji publicznej zostało, co do zasady, zapewnione (możliwość bezpośredniej komunikacji i wymiana danych pomiędzy podstawowymi rejestrami gromadzącymi dane o obywatelach: RSC, rejestr PESEL, RDO).

Podkreślenia wymaga także, że już w obecnym stanie prawnym organy gmin mają możliwość bezpośredniego zwrócenia się do kierownika urzędu stanu cywilnego o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego. Taką możliwość zapewniają przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego. Art. 45 ust. 1 wskazanej ustawy stanowi o możliwości wydania odpisu aktu stanu cywilnego organom administracji publicznej, do realizacji ich ustawowych zadań. Dodatkowo przepisy ust. 3 wymienionego artykułu zapewniają możliwość uzyskania odpisu skróconego aktu stanu cywilnego do prowadzonych przez nie postępowań za pośrednictwem usług sieciowych.

Wobec powyższego oraz biorąc pod uwagę przepisy art. 220 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, który stanowi, iż organ administracji publicznej nie może żądać zaświadczenia ani oświadczenia na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego, jeżeli są one możliwe do ustalenia przez ten podmiot¹⁾, już obecnie nie jest konieczne obciążanie obywatela obowiązkiem przedstawienia dokumentów na poparcie danych niezbędnych do realizacji ww. zadań wynikających z ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności oraz ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, wobec możliwości ich samodzielnego ustalenia przez organy gmin.

Wskazać należy również, że w wyniku transkrypcji osoba otrzymuje z urzędu odpis zupełny aktu stanu cywilnego i może się nim posłużyć w celu załatwienia sprawy związanej z nadaniem numeru PESEL bez konieczności ponownego występowania do urzędu stanu cywilnego o wydanie tego dokumentu.

¹⁾ Na podstawie: posiadanych przez niego ewidencji, rejestrów lub innych danych, rejestrów publicznych posiadanych przez inne podmioty publiczne, do których organ ma dostęp w drodze elektronicznej na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, wymiany informacji z innym podmiotem publicznym na zasadach określonych w przepisach o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, przedstawionych przez zainteresowanego do wglądu dokumentów urzędowych.

Niemniej jednak, uznając za zasadne wskazywaną przez projektodawcę potrzebę zapewnienia sprawnego działania administracji publicznej oraz wyeliminowanie możliwości błędów pisarskich, wprowadzenie postulowanych zmian należy ocenić pozytywnie.

Odnosząc się szczegółowo do przedstawionego projektu należy wskazać, iż w opinii Rządu przedstawiony projekt wymaga zmian i uzupełnienia:

- 1) Projektowana zmiana nie uwzględnia przypadków obywateli, którzy przed wystąpieniem o zameldowanie, nadanie numeru PESEL czy też wydanie dowodu osobistego, transkrybowali zagraniczny akt małżeństwa. Wydaje się zatem, iż celem zapewnienia obsługi jak największej liczby przypadków dostęp organów gmin do RSC powinien obejmować również odpis aktu małżeństwa;
- 2) Celem zapewnienia spójności przepisów prawa należy również wprowadzić odpowiednie zmiany w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności i ewentualnie w ustawie z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (m. in. określające jasno przypadki w jakich organy weryfikują dane w rejestrze stanu cywilnego);
- 3) Projekt należy również uzupełnić o wskazanie, że organy gmin mogą zlecać kierownikom urzędu stanu cywilnego migrację aktów stanu cywilnego sporządzonych w księgach papierowych przed dniem 1 marca 2015 roku (tj. przed wprowadzeniem elektronicznej rejestracji), tak aby organy gmin mogły mieć pełną wiedzę o aktach stanu cywilnego dotyczących danej osoby;
- 4) Jak słusznie wskazuje projektodawca, wprowadzenie proponowanych zmian wymaga zapewnienia odpowiednich rozwiązań techniczno-organizacyjnych, w tym konieczności zaimplementowania w SRP funkcjonalności, które umożliwią wgląd do danych zawartych w RSC dla organów gmin oraz pobieranie danych z rejestru stanu cywilnego. W związku z tym należy wskazać, iż według Ministra Cyfryzacji zaimplementowanie zmian umożliwiających wyszukanie w RSC aktów i zapewnienie podglądu danych zawartych w skróconym odpisie aktu urodzenia bez możliwości wglądu do samego aktu urodzenia oraz bez możliwości pobrania odpisu skróconego lecz jedynie podgląd danych, które zawierałby odpis skrócony, byłoby możliwe w terminie późniejszym niż planowany termin wejścia w życie projektowanej ustawy i wiązałoby się z koniecznością poniesienia w 2022 roku kosztów w wysokości 396 912,93 zł w ramach cz. 27 – Informatyzacja. W związku z powyższym proponuje się określenie terminu wejścia w życie projektowanej ustawy najwcześniej na II kwartał 2023 r., tj. kwiecień 2023 r.

Mając na uwadze powyższe, Rada Ministrów pozytywnie opiniuje przedłożony projekt i aprobuje prowadzenie dalszych prac legislacyjnych nad podjętą inicjatywą, z zastrzeżeniem konieczności wprowadzenia ww. zmian i uzupełnień.